

Túrfrágreiðing - Magnus Heinason: Svartkjaftur sunnanfyri, túrur 1912, 27/3-10/4 2019

Fólk frá HAV: Jan Arge Jacobsen, Leon Smith, Jens Arni Thomassen og Poul Vestergaard.

Ábyrgd: Jan Arge Jacobsen

Endamál: At kanna nøgdirnar av svartkjafti sunnan fyri Føroyar og í norðara parti av gýtingarøkinum. Ekkókanningin er partur av felags kanningunum av gýtingarøkinum hjá svartkjafti, skipaðar undir ICES "Working Group of International Pelagic Surveys" (WGIPS), saman við Noregi og ES.

Reiðskapur: Svartkjaftatrol (flótitrol), CTD og WP2-glúpur.

Um túrin: Umframt Magnus Heinason, luttóku fýra onnur skip í kanningini, tey vóru Celtic Explorer (Írland), Kings Bay (Noreg), Tridens (Holland) og Miguel Oliver (Spania). Hesi skipini kannaðu gýtingarøkini vestan fyri Írland og Skotland, meðan Magnus Heinason kannaði økið sunnan fyri Føroyar (**Mynd 6**).

Ekkóloddið var kalibrerað (stillað) mikudagin, og eftir at trol og útgerð var tikin umborð, var farið suðureftir kvøldið eftir. Byrjað var á positiónin 59.51N 04.22W, sambært ætlaðu siglingarleiðini (**Mynd 1**). Veðrið var vánaligt meginpartin av túrinum, útsynningur í fyrru helvt og síðani landnyrðingur restina av túrinum við nógvum vindi. Veðrið darvaði okkum nakað, við tað at siglast mátti spakuligari, fyri at skriftin á ekkóloddinum ikki skuldi verða ávirkað av ringa veðrinum. Tá túrurin var komin gott og væl í helvt, slitnaði grunnurin (ketan) á trolinum, tá vit hálaðu. Vit fingur tí ikki trolað meir á túrinum. Vit heittu á hini skipini (norska og írka), ið vóru beint sunnan fyri okkum, um at trola eftir svartkjaftinum, soleiðis at vit kundu fáa prøvar av fiskinum í økinum. Í tveimum førum var tað ov nógvur vindur til at koyra planktonglúpin út.

Hita- og saltmátningar vórðu tiknar við CTD frá vatnskorpuni niður á 1000 m, ella niður móti botni, um tað var grynri enn 1000 m. Ætikanningar vórðu gjørdar við einum WP2- planktonglúpi frá vatnskorpuni og niður á 200 m dýpi. Nøgðin av svartkjafti varð mátað við ekkóloddi (ekkióintegratori), sum síðani varð roknað um til tons av fiski. Trolað varð javnan, fyri at greina sundur ekkóskriftina undir kanningunum.

Fyribilsúrslit:

Svartkjaftur

Fyribilsúrslitini vísa, at umleið sama nøgd av svartkjafti er í føroyskum øki í ár sum í fjør. Meginparturin av svartkjaftinum í kanningini í ár eru 2013- og 2014-árgangirnir, og nakað av 2017 árganginum (**Mynd 4**). Longdarbýtið vísir, at tveir toppar eru í longdarbýtinum, ein toppur á umleið 23 cm (hetta er helst 2017 árgangurin) og hin á umleið 26-28 cm, ið eru 2013- og

2014-árgangirnir (**Mynd 4**). Hesir trýggir árgangirnir sóust eisini í kanningunum í fjør. Endaliga aldursbýtið á svartkjaftinum fæst at vita, tá nytrurnar eru lisnar í landi, eftir túrin.

Svartkjafturin gerst vanligi kynsbúgvinn sum tvey til trý ára gamal fiskur. Tann óbúni fiskurin ferðast ikki suður í gýtingarøkinum og verður tí standandi í føroyskum øki suður móti Wyville Thomson Rygginum, meðan tann búni svartkjafturin fer longur suður at gýta. Vanliga kemur svartkjafturin norður aftur í føroyskt øki seint í apríl eftir gýtingina. Nakað av gýting er eisini í føroyskum øki millum bankarnar sunnanfyri. Tí er lutfalsliga nógv av óbúnum svartkjafti í okkara øki frá februar út í apríl.

Ekkóskriftin av svartkjafti er víst í **Mynd 2** og **3**. Svartkjafturin stóð á 350-550 m dýpi, har hann vanligi plagar at standa. Longdarbýtið av svartkjafti er víst í **Mynd 4**. Miðallongdin í kannaða økinum liggur um gott 27 cm og miðalvektin um 135 g. Hetta er væl meira enn í fjør, tá tølini vóru ávikavist 25 cm og 107 g. Her skal tó leggjast afturat, at miðaltølini í kanningini í ár eru meira óviss enn í fjør, av tí at vit ikki hava fingið trolað í somu økjunum, serliga í sunnara partinum.

Lakssild og prikkafiskur

Lakssild var at síggja í øllum økinum sum ein meir ella minni samanhangi línd ovarlaga í sjónum, frá vatnshorpinum um náttina, og niður á 250 m dýpi um dagin. Eisini var nógvur prikkafiskur at síggja, hann stóð djúpari, frá 250 til 700 m dýpi.

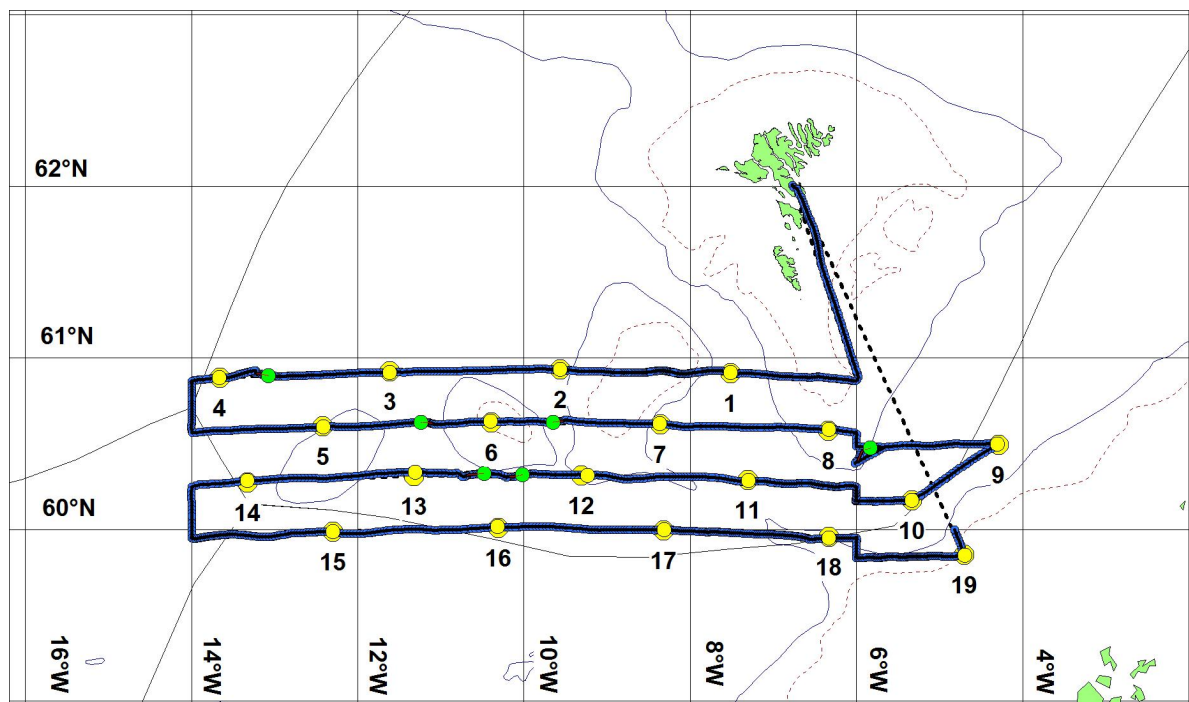
Æti og hydrografi

Krill var at síggja í mestsum øllum økinum á 450-750 m dýpi. Sum vanligt hesa tíðina, tvs. tíðliga á árinum, var sera lítið av æti (reyðæti) í ovaru lögnum (0 - 100 m dýpi). Hitin í vatnshorpinum í kanningarøkinum var millum 7 og 8,5°C, nakað sum í fjør (**Mynd 5**).

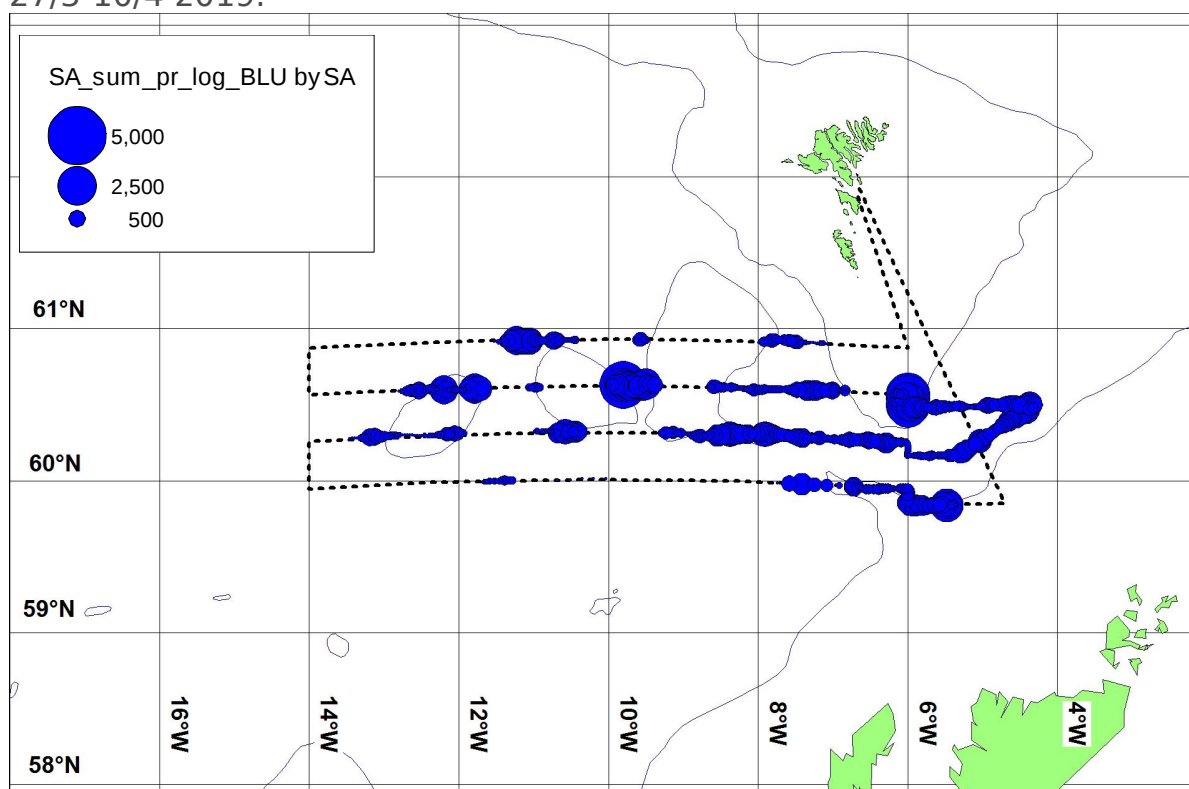
Sýnistøka: Trolað varð javnan fyri at greina sundur ekkóskriftina undir kanningunum, og 300 nytrur til aldursgreining av svartkjafti vórðu tiknar av veiðuni, umframt magar til at kanna føðina. Tilsamans vórðu 17 støðir við planktonglúpi og CTD-mátitáli gjørdar.

Samlaða nøgdin av svartkjafti, har tølini frá øllum rannsóknarskipunum eru við, verður roknað á fundi í Galway 24-26 apríl.

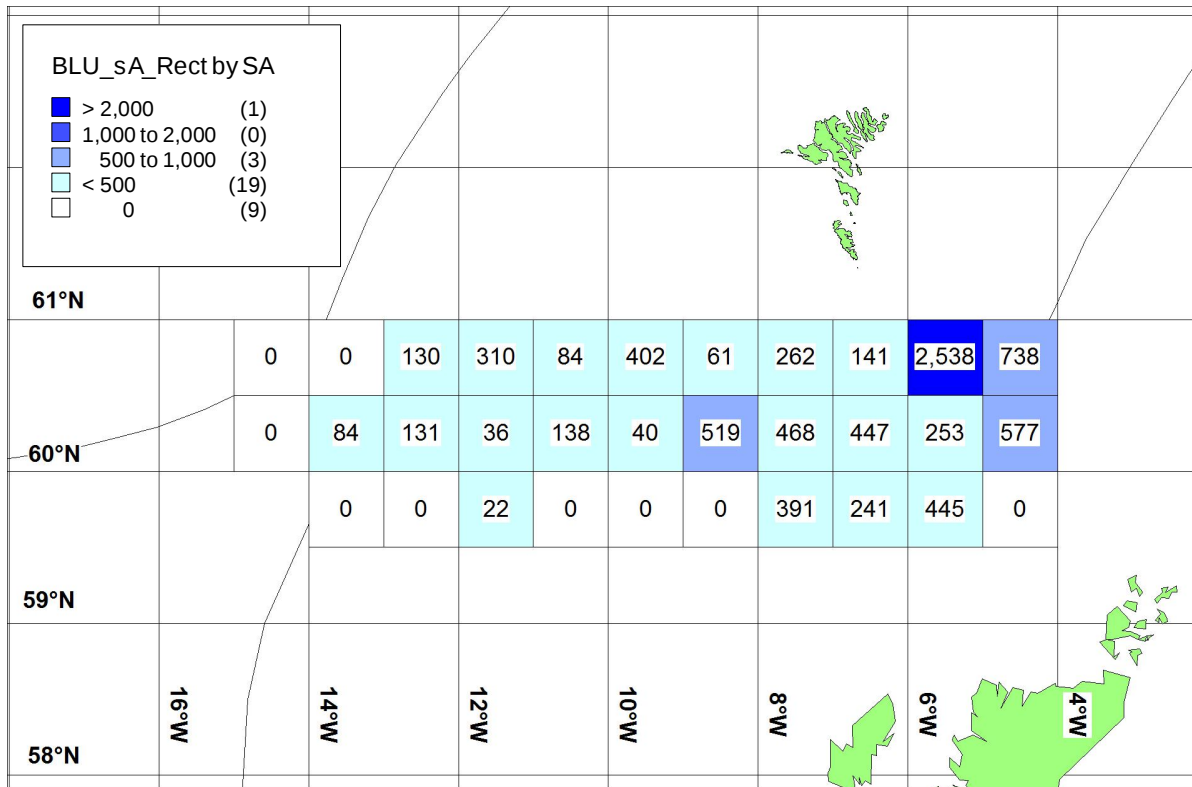
Jan Arge Jacobsen
Havstovan 10/4 2019

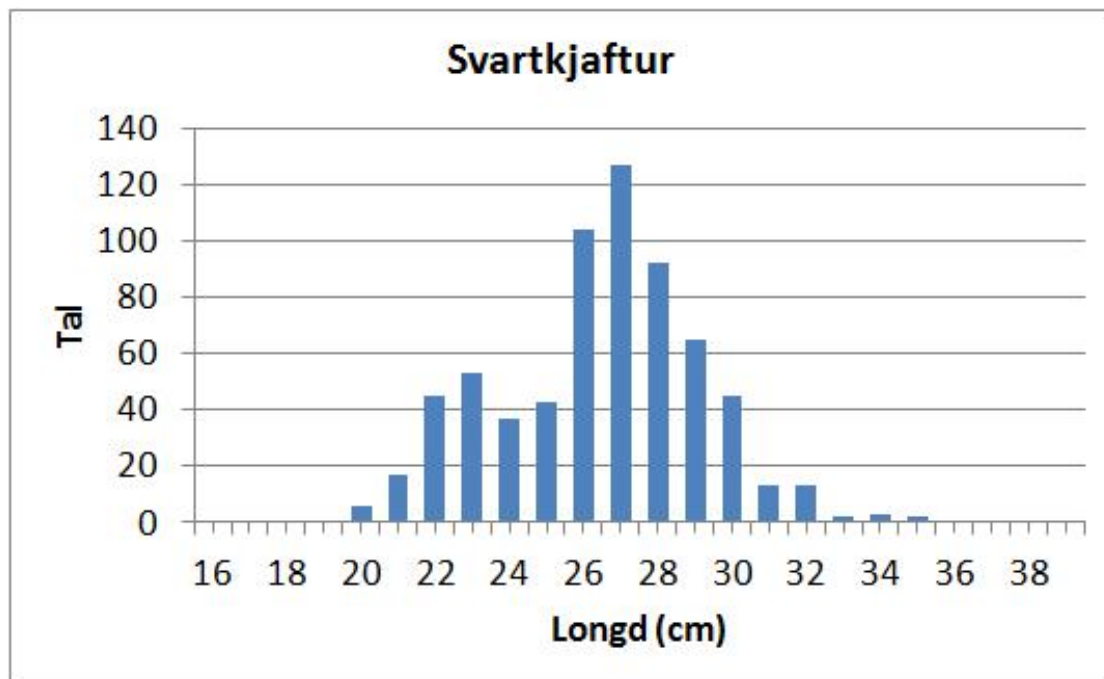
Mynd 1. Siglingarleiðin (svartar strikur), CTD støðir (gulir sirklar) og trolstøðir (grønir sirklar) hjá Magnusi Heinasyni á svartkjaftatúrinum 1912, 27/3-10/4 2019.

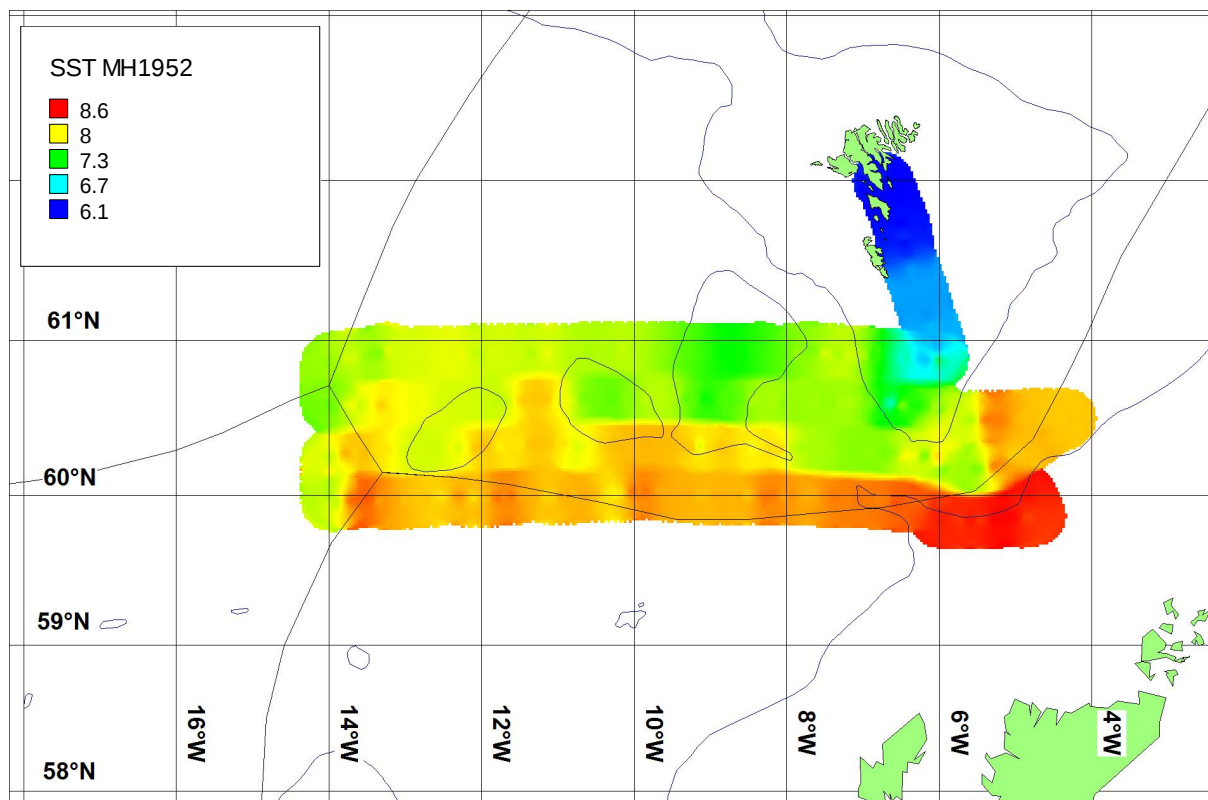
Mynd 2. Ekkóvirðir av svartkjafti (SA , m^2/nm^2) sunnan fyri Føroyar á túri 1912, 27/3-10/4 2019. Nøgðin er víst sum sirklar, har støddin á sirklinum vísir, hvussu nógv av svartkjafti stóð undir skipinum.

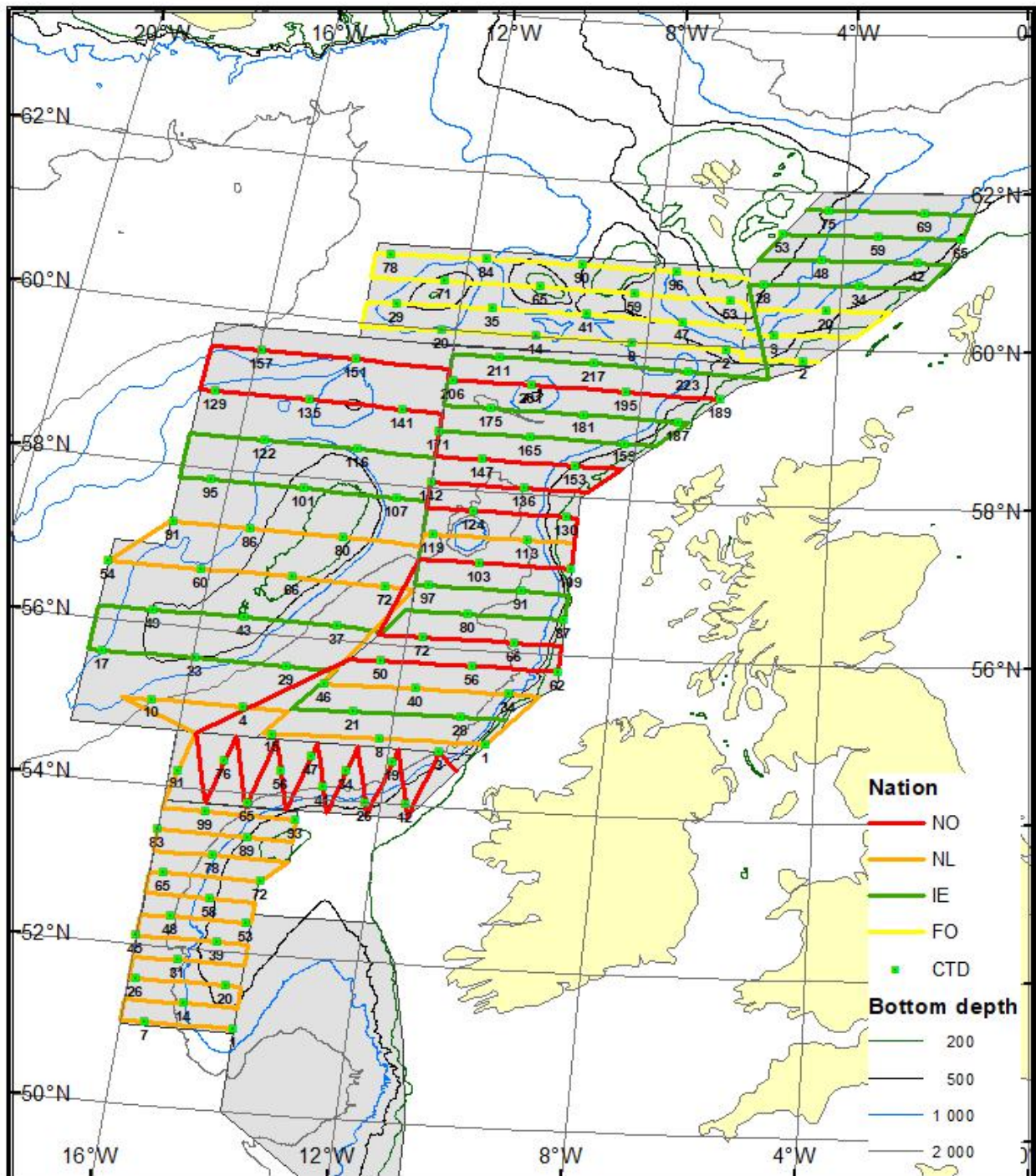
Mynd 3. Ekkóvirðir av svartkjafti pr. hagtalspund (0.5x1 gradir) sunnan fyri Føroyar á túri 1912, 27/3-10/4 2019.

Mynd 4. Samlað longdarbýti av svartkjafti sunnan fyri Føroyar á túri 1912, 27/3-10/4 2019.

Mynd 5. Hitin (°C) í vatnsskorpuni á túri 1912, 27/3-10/4 2019.

Mynd 6. Siglingarleiðirnar hjá teimum fýra luttakandi rannsóknarskipunum á svartkjaftakanningunum í mars-apríl 2019. Siglingarleiðin hjá Magnus Heinasyni er víst við ljósagulum strikum. Umframt luttók spanska *Miguel Oliver* longur suðuri í dýpinum millum Porcupine og landgrunnin (ikki víst á myndini).